

PSYCHOTESTY SEM, psychotesty tam

» Ivan Gabal

Argumentují zejména tím, že mnoho (i když zdaleka ne všechny, ani většina) států Evropy má již povinné psychologické vyšetření zavedeno. S pochybným výsledkem, dodal bych já. Například sousední Slovensko zavedlo povinné psychotesty po masakru v Devínské Nové Vsi před pěti lety. Od té doby už tam byly další tři masakry, jejichž pachatelé psychotesty prošli – jeden z nich byl dokonce policista.

I u nás už došlo k případům, o kterých by poslanec Gabal asi raději nemluvil. Například loňská vražda v pražských Záběhlicích. Pachatel byl schizofrenik, který si celé měsíce před činem chodil stěžovat na policii, že mu soused z reproduktorů pouští do bytu hlasy. Dokonce se to snažil dokázat nahrávkou těch hlasů, na které pochopitelně nic nebylo – ale on to tam slyšel. Když nakonec spáchal vraždu a policie prohledala jeho byt, našla tam nejen plán dalších sedmi vražd, ale také odborný psychologický posu-

Přichází další novela zákona o zbraních a s ní jako vždy přichází návrh, že každý držitel zbraně by si měl nechat povinně vyšetřit hlavu, jestli náhodou není magor. Tohle nařízení pro blaho lidu už tradičně prosazuje poslanec Ivan Gabal a nově také ministr zemědělství Marián Jurečka.

dek vydaný klinickým psychologem, který tvrdí, že posuzovaná osoba je způsobilá k držení zbrojního průkazu a odpovídá požadavkům k prodloužení platnosti zbrojního průkazu.

Posudek byl datován patnáct dnů před vraždou. Jak je možné, že klinický psycholog na schizofrenikovi nic nepoznal ani tak krátkou dobu před spácháním činu? Nevím – ale troufám si odhadnout, že pachatel, ač vyšinutý, nebyl hloupý a psychologovi o hlasech prostě neřekl.

Zastánci povinných psychotestů je prezentují jako vědeckou a spolehlivou metodu, jak odhalit jedince, kteří by se zbraní byli nebezpeční – a přitom důrazně trvají na tom, aby o takovém vyšetření byl povinně zpraven ošetřující lékař a zanesl to do zdravotní dokumentace. Prý by se totiž mohlo stát, že když jeden psycholog nebezpečného jedince odhalí, ten půjde k jinému psychologovi a u toho projde. Vnucuje se mi tu otázka: pokud je to spolehlivá vědecká metoda, neměla by u stejného člověka vždycky dávat stejný výsledek bez ohledu na to, kdo ji administruje? A pokud je zde možnost omylu, jak vlastně víme, že se mýlí ten psycholog, který posudek vydal, a ne ten, který ho odmítl? Já sám nejsem psycholog, takže jsem se raději zeptal někoho, kdo jím je. PhDr. Jiří Brančík je primář psychologického oddělení Vojenské nemocnice Brno a rozhovor s ním na toto téma byl velmi zajímavý a poučný.

„Plošně administrovaná psychologická vyšetření jsou velmi špatnou metodou pro odhalení nebezpečných jedinců, a to z několika důvodů,“ říká PhDr. Jiří Brančík. „Za prvé, chování jednotlivce v určité situaci určují ne-

jen jeho psychické předpoklady, ale i okolnosti té situace. My můžeme do určité míry zjistit, jaký člověk to je, ale nemůžeme odhadovat, jak se bude v budoucnosti chovat, protože nevíme, co se mu stane a do jaké situace se dostane. Nelze objektivně odhadnout chování jednotlivce v krizové situaci, protože těch potenciálních krizových situací je nepřeborné množství, a každý rozdíl může, ale nemusí zapříčinit rozdílný výsledek. Dalším problémem jsou právě ty krizové situace. My je při běžném vyšetření nedokážeme navodit. Vyšetřovaný může mít tendenci jednat ve stresu zkratkově, ale to já

Sebeovládání – na rozdíl od reakční doby nemá žádnou jednotku, kterou by se dalo měřit.

v ordinaci nepoznám, protože tam právě v tom stresu není. Ke zjištění takových osobnostních rysů potřebuji další informace – například od rodiny, spolupracovníků, policie atd. – o tom, jak se ten člověk v určité situaci choval. Každý takový údaj je kousek pevného základu, na kterém se dá stavět nějaký závěr. Ale u cizího člověka, o kterém nevím nic víc, než co mi sám řekne... tam bych opravdu na žádné testy raději nespolehal.

Jedna z těch klíčových vlastností, o které se laicky předpokládá, že ji psychotesty odhalí, je nízká schopnost sebeovládání. To je ve skutečnosti jedna z nejhůře zjistitelných věcí. K oběma předchozím problémům zde přistupuje ještě to, že sebeovládání –